

A tárgy maga

Bikácsi Daniela munkáiról

Amit gondolkodásnak nevezünk, az lemeztelenítés.
Jean-Francois Lyotard

Bikácsi Daniela a kilencvenes évek közepe óta festi konokul választott motívumait. Különálló képein a téma teljesen csupaszon, magányosan jelenik meg, legyen szó medencéről, lépcsőről, sírről vagy akár uszadékfák véletlen kompozíciójáról. Láthatunk fekete vizű medencét, lépcsőt és tálakat, magukban, kiemelve a világ folyamatos történései közül. „Példaként válasszunk egy közönséges eszközt”, írja Heidegger, hogy meg tudja különböztetni az eszközt a tárgytól egy műalkotáson keresztül. Bikácsi művein a tárgyak azonban éppen eszközlétüket veszítik el, hogy aztán a tekintet rejtélyes tárgyává váljanak egy műalkotás-sorozatban.

Ars poetica-szerűen vallanak erről az *Egy másfajta figyelem* és *Kettő másfajta figyelem* című művek. A szegélyre helyezett lapos tálak tudatosan visszafogott puritánsága és környezetük absztrahált, minden részletet kerülő bemutatása meditatív szemléletmódról tanúskodik. A motívumhoz való viszonyról szól a *Komoly játék* sorozat, két kéz (azt hiszem, a festő saját kezei, azaz munkaeszközei) fogják a motívumokat. Az alkotót magát nem látjuk, csak a kezet: a személyiség vizuális jelei, az azonosításra alkalmas arc a sötétbe vész.

Bikácsi képeit ugyanis nem önmagukban, még csak nem is párban, hanem sorozatként (akár évtizedekre elhúzódó sorozatként) kell nézni. A motívum, mint a tál vagy a medence, lépcső, nem egyedül áll, még ha szinte teljesen üres képi környezete ezt is sugallja, hanem folyamatos társadalmi használatban van. Ismerjük, és tudjuk, mire van, miben áll eszközléte, hiszen nem csak motívum: a lépcső a függőleges leküzdésének eszköze, ami képessé tesz bennünket arra, hogy fel- vagy lejussunk az épített környezetben belül, a medence megtartja a vizet, hogy úszhassunk vagy hűsölhessünk benne.

A *Lépcső Arezzóban* építészeti realizmusa után a motívum önelvűségére hívja fel a figyelmet a *Két lépcső* című kép, amelyen a motívum teljesen szabad, és kizárólag az alkotó formai fantáziájának és képalkotó kedvének engedelmeskedik. A *Zöld Lépcsőn* a két motívumot egymással szembefordítva látjuk, egy-egy lépcsőfokok csupán: az előző képek ismerete nélkül értelmezhetetlen minimalizmussal és tisztasággal.

Ugyanez a folyamat játszódik le a medencékkel. A *Medence* című kép mintha a gyermekkori félelmeket, a sötét kiismerhetetlen vizeket mutatná. A kertben álló, nyári napokon oly kellemesen hűsítő víz most idegen és veszélyes, ismeretlen szörnyekkel teli. A fekete víz nemcsak elnyel, el is temet (*Három fekete medence*, illetve a *Medence sötétben*), sírokként állnak egymás mellett a tárolók. A medencék egymáshoz való kapcsolata azonban elég sokszínű. *Kettő* című képén Bikácsi két medencét tesz egymás mellé úgy, hogy belelőgnak a másikba, mintegy metszik azt, egy fur-

csa, negyedik dimenzió segítségével. Vannak még fűvel telt medencék (*Fűdombos medence*) és olyan medencepár, amelynek a vize levegőben futó kis erekkel van összekötve (*Kert I.*). A motívumra mint folyamatra két kép is reflektál a medence motívumán keresztül. Az egyik a *Medenceszegély*, amely a *Zöld lépcsőhöz* hasonlatosan a motívumot a lehető leginkább visszazorítja, hiszen itt csak a medence szegélyét látjuk, egy másfajta figyelem tárgyaként. A másik képnek a címe árulkodó: *Idézet*. Egy fél medencét látunk, egyedi képként kontextusából kiszakítva. Akár a mottó, amellyel ez a szöveg is indult, ez is töredék, ugyanakkor ez önmagától vett idézet, az alkotói múltira visszatekintő önreflexió.

Bikácsi képein a motívumok, legyenek azok lépcsők vagy medencék, tálak, csak a képen belül állnak magányosan. A képek sorozatain újra és újra más kontextusba kerülnek, hogy egyre jobban megismerhetőek legyenek. Az új nézőpontok új értelmezéseket hoznak, egy hosszú, csendes, meditatív folyamat közben, mely a tárgy öntudatlan megismerésével jár.

Gárdonyi László

